

Regionální muzeum v Litomyšli

zřizované Pardubickým krajem

TISKOVÁ ZPRÁVA

20. říjen 2023

NOVINKY

Cyklus archeologických přednášek

V rámci výstavy *Po stopách nejstarších zemědělců na Litomyšlsku a Moravskotřebovsku* jsou připraveny odborné přednášky. Začátek přednášek je vždy v 17:00 v hlavní budově Regionálního muzea v Litomyšli (přízemí – přednáškový sál).

26. říjen 2023 (sdružená přednáška)

Pole a stáj aneb jak se rodilo zemědělství

doc. PhDr. Miroslav Popelka, CSc., Ústav pro archeologii, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

Po dlouhém období, ve kterém se lidstvo živilo převážně lovem a sběrem plodin, nastala po konci poslední doby ledové velmi výrazná změna. Z člověka se stal zemědělec, tedy pěstitel a chovatel a jeho život se od základů změnil. A tomu se věnuje naše vyprávění o počátcích zemědělství.

Co se nosilo v pravěku?

Mgr. Lucie Novotná, Ústav pro archeologii, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

V pravěku se nenosily oděvy jen z kůže, ale už i z látek vyrobených ze lnu a vlny. Velkým zlomem byla doba bronzová, kdy se objevují nové techniky tkaní a pletení. Mimo to se oděvy začaly vyrábět z ovčí vlny. Několik technik a procesů zpracování vlny si představíme.

(Jana Němcová)

Portmoneum

Jen malá dušička ve vás zbyde!

čtvrtek 26. října 2023, 17.00 – 21.00

Základní školy Osík a dobrodružnou hru. Poodhalíme tajemství sklepa, kde vás klidně necháme i zmizet! Běžnou prohlídku Portmonea v tento večer nečekejte. Strašpytlíci mají vstup pouze drženi

Blíží se období dušiček a konec návštěvnické sezóny v Portmoneu, a proto jsme na podzimní prázdniny opět připravili zábavný program pro dětské i dospělé návštěvníky. V podvečer na vás čeká čtení Váchalových textů s duchařskou tematikou. Malé návštěvníky zase potěší strašidelné příběhy a pohádky, kde hlavními hrdiny jsou strašidla a upíři. V dílně si vyrobíte vlastního ducha nebo amulet chránící před upíry. Na zahradě se můžete těšit na výstavu vydlabaných dýní od dětí ze

za ruku dospělými, ostatní na vlastní nebezpečí! Snažíme se nestrašit, spíše pobavit, ale naše přirozenost občas vyděsí!

Akci jsme pro vás připravili ve spolupráci s Městskou knihovnou Litomyšl.
Jednotné vstupné 50 Kč.

(Hana Klimešová)

Dílna pro veřejnost v Portmoneu

Linorytová dílna

pátek 3. listopadu 2023 od 17 hodin

Josef Váchal byl sice mistrem dřevorytu, ovšem od začátku tvořil i linoryty a později experimentoval i s jiným materiálem, do kterého ryl. Za svůj život zhotovil přes 400 návrhů exlibris, častěji je však nazýval kněhoznačky (označení knihy majitelem). Můžete si vytvořit buď své exlibris, nebo grafiku. Vyzkoušíte si, co všechno tato grafická disciplína obnáší, a vytisknete si několik exemplářů svého díla.

Na dílnu je nutné se předem přihlásit na email klimesova@rml.cz nebo na tel. 777 840 425. Kapacita 8 osob. Vhodné pro dospělé a děti od 8 let. Cena dílny 400 Kč včetně vstupu do expozice. Portmoneum bude otevřeno výhradně pro účastníky kurzu. Lektorkou bude restaurátorka Anna Pátková.

(Hana Klimešová)

Dětská herna

od 1. listopadu 2023

Oblíbená herna znovuotevřena! Na své si přijdou kluci i holky. Přijďte se k nám schovat před sychravým počasím a příjemně strávit čas s dětmi. Můžete se těšit na obří lego, vláčkodráhu, dřevěnou stavebnici, domeček, kuchyňku a další hračky.

(Petr Chaloupka)

Výstava

Krása nostalgie

Historické kočárky, hračky a dobová móda ze sbírek Renáty Glänznerové

5. prosinec 2023 – 3. březen 2024

Výstava přenese návštěvníky do světa kočárků, dětí, nadýchaných peřinek a povijanů. Doby dávno minulé na vás dýchnou i prostřednictvím dobových oděvů a doplňků, fotografií a hraček z bohatých sbírek Renáty Glänznerové. Na prvním pohled by se mohlo zdát, že je naše výstava určena především malým a velkým návštěvníkům, nudit se však nebudou ani pánové, které určitě zaujmou kočárky inspirované automobily nebo část věnovaná jejich údržbě a renovaci.

O historii dětských a loutkových kočárků či vozítek pro děti se více dozvíte z textů Nadi Černé z Regionálního muzea Mělník. Část výstavy bude věnovaná i známým českým kočárkům Liberta a jejich historii.

Srdečně vás zveme také na **vernisáž** výstavy, která proběhne na první adventní neděli 3. prosince 2023 ve 14 hodin v hlavní budově muzea. Vernisáž doplní ukázky výroby a prodej vánočních korálkových ozdob Růženy Navrátilové.

K výstavě je připraven doprovodný program *Když přiletí čáp* určený veřejnosti i školním skupinám, focení v retro koutku s využitím různých rekvizit a bohatý adventní program. Více se dozvíte po otevření výstavy na www.rml.cz.

Přijďte zavzpomínat na staré časy.

(Renata Kmošková)

Adventní neděle v muzeu

prosinec 2023

3. prosinec, od 14 hodin

Vernisáž výstavy *Krása nostalgie. Historické kočárky, hračky a dobová móda ze sbírek Renáty Glänznerové*

Výstava vás přenesení do světa kočárků, dětí, nadýchaných peřinek a povijanů. Doby dávno minulé na vás dýchnou i díky ukázkám dobových oděvů, doplňků či fotografií. Na prvním pohled by se mohlo zdát, že výstava je určena především malým a velkým návštěvníkům, nudit se však nebudou ani pánové, které určitě zaujmou třeba kočárky inspirované automobily. Přijďte zavzpomínat na staré časy.

Doplněno ukázkou tvorby a prodejem korálkových vánočních ozdob paní Růženy Navrátilové.

10. prosinec, 13–17 hodin

Vánoční focení aneb Hrajeme si na retro

Už jste se někdy fotili v muzeu? A v kostýmech? A mezi kočárky? Jestli ne, můžete to vyzkoušet v našem muzejním fotokoutku – v dobových kostýmech, s různými rekvizitami a možná i mezi kočárky. Sběratelka Renáta Glänznerová vás nejen vyfotí, ale pomůže vám i s výběrem kostýmu či vhodného pozadí. Svůj retro snímek budete moci věnovat svým blízkým nebo jej mít jako milou vzpomínku na zážitkové focení.

Doplněno ukázkou tvorby a prodejem korálkových vánočních ozdob paní Růženy Navrátilové.

17. prosinec, 13–17 hodin

Kolébka nejen pro Ježíška aneb Vánoční tvoření pro radost

Rukodělné tvoření inspirované výstavou. Ježíšek sice spíkal v jesličkách, ale my vám nabízíme tvoření kolébek pro malé panenky či miminka. Dále vánočních ozdob z papíru, textilu, „kouzelných“ lahviček plných hvězd... A to vše v retro stylu.

Doplněno ukázkou tvorby a prodejem korálkových vánočních ozdob paní Růženy Navrátilové.

(Renata Kmošková)

Soutěž na vytvoření dočasného díla k výročí 100 let od dokončení výmalby Portmonea – Musea Josefa Váchala v Litomyšli

V roce 1924 dnes slavný malíř, grafik, mystik a spisovatel Josef Váchal (1884–1969) dokončil práce na výmalbě kabinetů sbírek litomyšlského sběratele Josefa Portmana (1893–1968). Portman Mistra do svého domku na Záhradí pozval poprvé v roce 1920. Josef Váchal pak příležitostně zajížděl do Litomyšle vždy na několik dní až týdnů a pracoval na nástěnných malbách. Z deníků víme, že se věnoval nejen práci, ale i vycházkám po městě a okolí, fotografování, návštěvě místních pohostinství a okusil i péči místního zubaře.

V červnu 1924 Váchal svou práci v Portmanově domku ukončil. Výsledkem byly dvě vymalované místnosti, doplněné vyřezávaným a malovaným nábytkem. Je to doslova orbis pictus Váchalovy duše – výjevy obsahují vše, čím Josef Váchal tehdy žil, o co se zajímal, co měl rád. Dnes je jeho dílo nejen kulturní památkou, ale unikátní expozicí otevřenou veřejnosti.

U příležitosti stého výročí od dokončení výmalby se provozovatel Portmonea, Regionální muzeum v Litomyšli, rozhodlo oslavit toto jubileum trochu netradičně, a sice dát šanci současným umělcům, aby s dílem Josefa Váchala vešli v dialog. Město Litomyšl dalo k dispozici zadní průčelí jídelny, která na bývalé Portmanově zahradě vyrostla v 80. letech 20. století. Právě její fasáda je totiž dominantní při návštěvě zahrady Váchalova muzea. Umělci tak mají možnost tuto stěnu vyzdobit a na Váchalovu tvorbu navázat, posunout ji nebo konfrontovat s novým pojetím výzdoby prostoru. Uzávěrka umělecké soutěže na vytvoření dočasného díla je 10. prosince 2023. Nové dílo by mělo vzniknout na jaře roku 2024 a 11. května 2024 bude slavnostně odhaleno a představeno veřejnosti. Zadání soutěže najdou zájemci na stránce <https://portmoneum.cz/vystavy-a-akce/soutez-na-vytvoreni-docasneho-dila-k-vyroci-100-let-od-dokonceni-vymalby-portmonea---musea-josefa-vachala-v-litomyšli>.

(Hana Klimešová)

Otevírací doba v Portmoneu – Museu Josefa Váchala

Milý návštěvníci, dovolujeme si upozornit, že v říjnu máme otevřeno pouze o víkendech v čase 9–12 a 13–17 hodin. Otevřeno bude také na státní svátky ve čtvrtek 28. září a v sobotu 28. října. O podzimních prázdninách je ve čtvrtek 26. října otevřeno pouze v době 17–21 hodin na akci „Jen malá dušička ve vás zbyde!“ Od pátku 27. října do neděle 29. října je otevřeno 9–12 a 13–17 hodin. Od 30. října 2023 do konce března 2024 bude zavřeno. Návštěvy lze domluvit předem pouze pro skupiny 10 a více osob.

(Hana Klimešová)

Výstava

Po stopách nejstarších zemědělců

Neolit na Litomyšlsku a Moravskotřebovsku ve světle nejnovějších nálezů

21. září – 19. listopad 2023

Výstava přináší nové poznatky o osídlení v regionu a jeho propojení s dalšími oblastmi. S těmi ho spojoval zejména obchod. Krok za krokem můžete sledovat rozvoj, který nastal v mladší době kamenné. Poprvé se setkáváme s usedlým způsobem života, chovem dobytka, textilní výrobou, keramickými nádobami a broušenými pracovními nástroji.

Obrázek sklizně

(foto archiv Archeoparku pravěku Všestary)

Součástí tehdejšího života jsou i nadstavbové záležitosti, mezi které patří první sociokulturní objekty – rondely. Na výstavě je prezentován rondel zkoumaný v Nedošíně u Litomyše. Výzkum tohoto rondelu probíhá od roku 2021.

*Výzkum rondelu sezóna 2023 – z ptáčích
perspektivy (foto M. Jiskra)*

Záštitu nad výstavou převzal Ing. Roman Línek, MBA, náměstek hejtmana Pardubického kraje zodpovědný za investice a kulturu.

(Jana Němcová)

Výstava

Litomyšl na fotografiích Miroslava Škrdly – léta 1970–1975

28. září 2023 – 18. únor 2024

Pana Miroslava Škrdly (1923–2016) znal snad každý Litomyšlan. Pedagog, příznivec historie a člen mnoha místních spolků proslul jako neúnavný fotograf veškerého dění ve městě. Jeho fotografická

pozůstalost uložená v muzeu obsahuje desítky tisíc snímků. Výběrově ji postupně představujeme veřejnosti v rámci podzimních výstavních cyklů. V minulém roce to byly nejstarší fotografie z 50. a 60. let, letos navážeme snímky z první poloviny 70. let 20. století.

*Kaplička sv. Trojice z roku 1696 u výjezdu ze
Smetanova náměstí. Zbourána byla v 70. letech 20.
stol.*

Součástí výstavy bude i letos, místními znalci oblíbený, doprovodný program **Poznej svého souseda**. V případě, že někdo někoho na fotografiích pozná, bude mít možnost do připravených formulářů ve výstavě napsat jméno a případně i krátkou informaci o dotyčné osobě a následně lístek vhodit do uzamčené schránky. Stane se tak na chvíli velkým pomocníkem pracovníků muzea při katalogizaci této historicky nesmírně cenné a rozsáhlé fotografické pozůstalosti.

Pionýři na oslavách 1. máje před tribunou na Gottwaldově (dn. Smetanově) náměstí v roce 1974.

(Veronika Sochůrek)

Portmoneum

Jeden duch je víc než deset doktorů

Site specific performativně scénografická instalace

17. červen – 29. říjen 2023

Obyvatelé města Litomyšle si šuškaří: „Okouník se nechal slyšet, že mu potvorové z Portmonea závidí jeho tři rozměry. Proč zrovna oni musejí mít namalované jen rozměry dva?“ Proto osnují plány, jak to udělat, aby se mohli proletět trojrozměrným prostorem po okolí. Prý už to mají! V dýmu si zde ruce podávají potvorové z maleb spolu s lidmi, kteří jsou s nimi ve spojení duší. Tým umělců a vědců vymýšlí, jak tento okem smrtelníka

neviditelný moment zachytit a v noci přicházejícím návštěvníkům ukázat. V rámci celého léta budou na zahradě vidět i fragmenty z jejich bádání.

Autoři: Skupina Okultí (Aleš Hvízdal, Vanda Kováříková, Lukáš Kalivoda, Petr Horák, Marek Volf)

(Hana Klimešová)

Výstava v Portmoneu

Zbyněk Hraba – Linomyšlení

25. březen – 29. říjen 2023

V Portmoneu – Museu Josefa Váchala je v letošní sezoně k vidění výstava grafika Zbyňka Hraby z Prahy. Zbyněk Hraba (*1960) jako jeden z mála autorů zasvětil svou tvorbu výhradně linorytu. Studoval Střední průmyslovou školu grafickou v Praze (obor grafická úprava tiskovin) a následně Vysokou školu uměleckoprůmyslovou v Praze v ateliéru knižní kultury a písma prof. Milana Hegera. Řadu let pak pracoval jako výtvarný redaktor v různých nakladatelstvích a současně navrhoval logotypy i grafickou podobu knih, časopisů a výstavních katalogů.

Vystavené grafiky představují všechna hlavní témata, jimž se Zbyněk Hrabá věnuje – přírodu, hudbu, zátiší a portréty. Zbyněk Hrabá je, stejně jako Váchal, schopen své vícebarevné linoryty tisknout z jedné jediné desky, postupně odrývané pro jednotlivé barvy. A stejně jako Josef Váchal se také Hrabá rád toulá přírodou a zachycuje její náladu, hru světla a stínů, okamžik dokonalého, někdy jen vteřiny trvajícího nasvícení, či genius loci místa. Navíc používá celou řadu různých vrypů, od jednoduchých linek v jednom či několika směrech až po křížky a drobné trojúhelníčky, kterými vzniklé dílo oživuje a téměř animuje. Zvláště v zobrazené krajině pak do díla dostává až neuvěřitelně mnoho pohybu a atmosféry, jež u jiných autorů tvořících technikou linorytu postrádáme.

(Hana Klimešová)

Zbyněk Hrabá – Velká fuga II

DLOUHODOBÉ PROGRAMY

Expozice

Litomyšl – město kultury a vzdělanosti

Více informací k expozici naleznete zde:
<http://www.rml.cz/cs/muzeum/expozice.html>

Expozice
Litomyšl
– město kultury
a vzdělanosti

Vzdělávací programy

Udělej si vlastní sgrafito – <https://www.rml.cz/cs/vzdelavaci-programy/sgrafito.html>
Pojďte s námi do muzea – <https://www.rml.cz/cs/vzdelavaci-programy/pojdte.html>
Prameny poznání – <https://www.rml.cz/cs/vzdelavaci-programy/prameny.html>
Za starého mocnářství – <https://www.rml.cz/cs/vzdelavaci-programy/mocnarstvi.html>
Jak vzniká mapa – <https://www.rml.cz/cs/vzdelavaci-programy/mapa.html>
Středověké město – <https://www.rml.cz/cs/vzdelavaci-programy/mesto.html>
Putování do Betléma – <https://www.rml.cz/cs/vzdelavaci-programy/putovani.html>
Litomyšl jinak – <https://www.rml.cz/cs/vzdelavaci-programy/litomysl-jinak.html>

Permanentky pro školy

Regionální muzeum v Litomyšli nabízí speciální permanentky, které za zcela symbolickou částku umožní celoroční návštěvy muzea školním třídám. Více zde: <http://www.rml.cz/cs/informace/pro-navstevniky.html>

PUTOVNÍ VÝSTAVY LITOMYŠLSKÉHO MUZEA

Retrogaming

Počátky osobních počítačů u nás

11. říjen – 30. prosinec 2023, Muzeum stř. Pootaví Strakonice

Interaktivní výstava historických počítačů a počítačových her – více zde:

<https://www.rml.cz/cs/novinky/aktualita/retrogaming-pocatky-osobnich-pocitacu-u-nas-2023-10-11>

Čtení pod lavicí

Časopisy pro děti a mládež od počátků po rozpad Československa

26. říjen 2023 – 25. únor 2024, Muzeum regionu Boskovicka

Interaktivní výstava dětských časopisů se spoustou her, zajímavostí a ukázek komiksů – více zde:

<https://www.rml.cz/cs/novinky/aktualita/cteni-pod-lavici-2023-10-26>

Zmatené peníze

19. říjen 2023 – 28. leden 2024, Vlastivědné muzeum ve Slaném

Interaktivní numizmatická výstava o zmatcích ve financích států zapojených do první světové války s bohatým doprovodným programem – více zde:

<https://www.rml.cz/cs/novinky/aktualita/zmatene-penize-2023-10-19>

Krvavý román Josefa Váchala

8. říjen – 8. prosinec 2023, Městské muzeum a galerie Dačice

Výstava je věnována nejznámějšímu tisku Josefa Váchala, který vydal v roce 1924 v nákladu 17 exemplářů.

Litomyšl – hlavní město současné české architektury

30. září – 31. prosinec 2023, Muzejní a galerijní centrum Valašské Meziříčí

Reprezentativní výstava Davida Vávry a Petra Volfa představuje Litomyšl jako jedno z klíčových center soudobé české architektury.

<https://magc.kzvalmez.cz/udalost/4682--litomysl-hlavni-mesto-soucasne-ceske-architektury>

Informace o putovních výstavách nabízených RML naleznete zde:

Čtení pod lavicí – <http://www.rml.cz/cs/informace/pro-muzea/cteni-pod-lavici.html>

Retrogaming – <http://www.rml.cz/cs/informace/pro-muzea/retrogaming.html>

Zmatené peníze – <http://www.rml.cz/cs/informace/pro-muzea/zmatene-penize.html>
Astronomické tradice – <http://www.rml.cz/cs/informace/pro-muzea/astronomie.html>
Krvavý román Josefa Váchala – <https://www.portmoneum.cz/portmoneum/putovni-vystavy>
Litomyšl – hlavní město současné české architektury – <https://www.rml.cz/cs/informace/pro-muzea/architektura.html>

Otevírací doba – hlavní budova

Út–Pá: 9.00–12.00, 13.00–17.00
So–Ne: 9.00–17.00
letní prázdniny Út–Ne: 9.00–17.00

Otevírací doba – Portmoneum – Museum Josefa Váchala

duben, říjen: So, Ne: 9.00–12.00, 13.00–17.00
květen – září: Út–Ne: 9.00–12.00, 13.00–17.00

Rodný byt Bedřicha Smetany je od 4. září 2023 pro veřejnost uzavřen. Probíhá jeho generální rekonstrukce. Otevřen bude v červnu 2024, kdy vyvrcholí oslavy 200. výročí narození Bedřicha Smetany.

Přístup pro handicapované návštěvníky

Hlavní budova muzea je plně bezbariérová včetně toalet (vchod z Jiráskovy ulice).
Portmoneum – Museum Josefa Váchala není bezbariérové (několik schodů, úzké průchody apod.), přístupné je pouze s vlastním asistentem.

Tiskový servis:

Regionální muzeum v Litomyšli, tel: 461 615 287, email: info@rml.cz

Pokud máte zájem o více informací ohledně výstav a projektů, kontaktujte následující pracovníky:

Archeologie – Mgr. Jana Němcová, 739 031 857, nemcova@rml.cz

Portmoneum – Mgr. Hana Klimešová, 777 840 425, klimesova@rml.cz

Krása nostalgie – Mgr. Miluše Vopařilová, voparilova@rml.cz

Miroslav Škrdla – Mgr. Alena Binarová, Ph.D., 461 615 821, binarova@rml.cz

Lektorované programy – Renata Kmošková, 461 611 162, kmoskova@rml.cz

Retrogaming / Zmatené peníze / Čtení pod lavicí – Mgr. Petr Chaloupka, 605 508 753, chaloupka@rml.cz

Astronomické tradice – PhDr. Martin Boštík, 461 614 626, bostik@rml.cz

Kde pracovníci muzea sídlí?

V hlavní budově (Jiráskova 9) a v budově zámeckého pivovaru v Litomyšli (Jiráskova 133), část B, vstup z ulice Jiráskova.

Pro badatele:

Badatelna je otevřena v pracovních dnech po předchozí domluvě s jednotlivými kurátory.

Změna programu vyhrazena!